

МЫ ГЭТАЙ КРАІНЫ НАШЧАДКІ

**Загадчык
Дзіцячай бібліятэкі № 6
імя М. Астроўскага
Цэнтралізаванай бібліятэчнай
сістэмы г. Бабруйска**

Шмат гадоў Дзіцячая бібліятэка № 6 імя М. Астроўскага Цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы г. Бабруйска працуе ў кірунку патрыятычнага выхавання і нацыянальнага адраджэння. Папулярызацыя беларускай мовы і беларускай нацыянальнай культуры – асноўныя напрамкі дзейнасці бібліятэкі. Калі гаворка ідзе аб патрыятызме, то гэта паняцце даволі шырокае, якое ўключае ў сябе любоў да Радзімы, свайго народа, роднай мовы, прыроды роднага краю і культуры, а таксама нацыянальны гонар.

Патрыятычнае выхаванне пранікае ў кожную сферу дзейнасці бібліятэкі: фарміраванне кніжных фондаў, правядзенне бібліятэчных культурна-асветніцкіх мерапрыемстваў, супрацоўніцтва з іншымі арганізацыямі і ўстановамі.

З 2023 г. Дзіцячая бібліятэка № 6 імя М. Астроўскага працуе над краязнаўчым праектам «Беларусь – мая Радзіма», які накіраваны на выхаванне дзяцей і падлеткаў у духу патрыятызму, далучэнне маладога пакалення да гісторыі, культуры і народных традыцый беларусаў, а таксама прывіццё любові да

свайго краіны і малой радзімы. У дапамогу краязнаўчай дзейнасці пры бібліятэцы з 2005 г. дзейнічае этнаграфічная экспазіцыя «Сялянская хата». Экспазіцыя арганізавана з мэтай бліжэй пазнаёміць дзяцей і падлеткаў з народнай культурай беларусаў, з жыццём і побытам нашых продкаў. «Сялянская хата» накіравана на вывучэнне, зберажэнне і перадачу іншым пакаленням беларускіх абрадаў, традыцый, народных свят і папулярызацыю роднай мовы. Тут праходзяць экскурсы ў мінулае, урокі беларускай культуры, прысвечаныя сямейнай абраднасці нашых продкаў.

Работа бібліятэкі па краязнаўстве садейнічае фарміраванню ў дзяцей і падлеткаў нацыянальнай годнасці і патрыятызму, развівае цікавасць да беларускай мовы, творчасці беларускіх пісьменнікаў, паэтаў і народнай культуры Беларусі.

Да Дня Дзяржаўнага герба, Дзяржаўнага сцяга і Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусь з мэтай папулярызацыі сімвалаў беларускай дзяржаўнасці для карыстальнікаў бібліятэкі быў праведзены ўрок грамадзянскасці «Тры галоўныя сімвалы маёй краіны».

Этнаграфічная экспазіцыя «Сялянская хата». Фота В. Хархалёвай

Урок грамадзянскасці «Тры галоўныя сімвалы маёй краіны». Фота В. Хархалёвай

У ходзе мерапрыемства дзецям нагадалі аб тым, што ў кожнага народа ёсць свае адметныя знакі, якія перадаюць гісторыка-культурную спадчыну, падкрэсліваюць нацыянальны каларыт і маральныя рысы нацыі.

Пачуццё патрыятызму не можа быць вызначана некалькімі словамі. Гэта і любоў да родных мясцін, і гонар за свой народ, і жаданне захоўваць і ўзбагачаць скарбы сваёй краіны. Радзіма пачынаецца з любові да свайго малога кутка – да роднага горада, дзе дзіця нарадзілася, дзе жывуць яго бацькі, блізкія, сябры. У адзін з цудоўных, сонечных, вясновых дзён вучні малодшых класаў адправіліся ў краязнаўчую экскурсію па горадзе «Бабруйская кругасветка». Падчас займальнай экскурсіі бібліятэкар расказала школьнікам аб знакамітых памятных месцах нашага любімага горада Бабруйска. Таксама на бібліятэчным сайце можна было адказаць на пытанні віктарыны і пазнаёміцца з віртуальнай скарбонкай «Бабраня Форцік пра Бабруйск».

Наш любімы Бабруйск – вялікі, жывы і прыгожы горад. Пра яго можна казаць гадзінамі, бо ён вельмі вядомы сваёй гісторыяй, культурнай спадчынай, знакамітымі людзьмі і прамысловасцю. Бібліятэкары правялі ўрок-падарожжа «Аб той зямлі, дзе ты нарадзіўся». Прыняўшы ўдзел у віктарыне ад бабра Самуілавіча «Люблю Бабруйск, а значыць, ведаю», навучэнцы папоўнілі свае веды аб горадзе, яго слаўтасцях і ганаровых грамадзянах. Інтэлектуальная гульня «Што, дзе, калі ў Бабруйску?» пазнаёміла дзяцей

з цікавай гісторыяй роднага краю, буйнымі прадпрыемствамі і іх прадукцыяй.

На планеце Зямля вельмі шмат краін. Але адна з іх асаблівая. У гэтай краіны прыгожае і светлае імя – Беларусь. Адправіцца ў краязнаўчае падарожжа «Мой край завецца Беларуссю» змаглі маленькія чытачы дзіцячай бібліятэкі № 6 імя М. Астроўскага. Па карце-схеме маршруту дзеці пабывалі на розных станцыях, дзе яны пазнаёміліся з дзяржаўнай сімволікай Беларусі, з легендамі ўзнікнення нашага горада Бабруйска, з прыроднымі сімваламі нашай краіны, а таксама чыталі вершы беларускіх пісьменнікаў.

У мэтах выхавання падрастаючага пакалення ў духу дружбы і міралюбнасці да братняга народа Расіі адбылося відэападарожжа ў краіну-суседку «Адным лёсам звязаны». Дзеці адправіліся ў віртуальнае падарожжа па Расіі і пазнаёміліся з яе культурай, побытам, дзяржаўнымі сімваламі і народнымі традыцыямі. Каб параўнаць брацкія краіны, школьнікі ўспомнілі ўсё, што ведаюць пра

Падарожжа ў краіну-суседку «Адным лёсам звязаны». Фота В. Хархалёвай

сваю Радзіму, адказайшы на пытанні віктарыны «Беларусь – мая Радзіма». Дзеці зрабілі выснову, што паміж расіянамі і беларусамі ёсць шмат агульнага, таму сяброўства нашых краін будзе толькі працягвацца і мацнець.

Нельга быць патрыётам сваёй краіны і не любіць, і не берагчы родную прыроду. Некалькі гадоў наша бібліятэка працуе над праектам «Лесавічок» па экалагічным выхаванні дзяцей. Своеасаблівым сімвалам праекта стаў добры дзядок Лесавічок, які часта наведвае заняткі. Ён прыходзіць да дзяцей са сваімі ляснымі загадкамі, віктарынамі, гульнямі, падарункамі.

Да Міжнароднага дня Зямлі для ўдзельнікаў праекта вядучы яго персанаж дзядок Лесавічок зладзіў сапраўднае свята «Чатыры царствы на Зямлі». Дзеці з цікавасцю назіралі з'яўленне на ім гасцей: усіх чатырох пор года – Зімы, Вясны, Лета і Восені. Кожная з гасцей расказала дзецям аб экалагічных праблемах, якія суправаджаюць прыроду ў яе пару года, і як юныя экалагі могуць дапамагчы планеце стаць чысцей і прыгажэй. Лесавічок пагуляў з дзецьмі ў экалагічныя гульні і ўзяў з іх клятву аб тым, што яны заўсёды будуць любіць, берагчы і абараняць прыроду.

Выпадкова ці наўмысна чалавек губіць усё жывое вакол сябе, пакутуюць жывёлы, расліны, пападаючы ў Чырвоную кнігу. На заняткі экалагічнага праекта «Гадзіна-роздум "Чырвоная кніга прыроды"» ў госці да хлопчыкаў і дзяўчынак прыйшоў казачны персанаж кнігі А. Шарко Гномік Спасайка, які ахоўвае жывёл лесу ад бед. Ён пазнаёміў дзяцей з прадстаўнікамі Чырвонай кнігі Рэспублікі Беларусь і жывёламі, якіх ужо няма на планеце. Школьнікі паабяцалі гноміку клапаціцца аб навакольным свеце

і тых яго прадстаўніках, якія маюць патрэбу ў абароне.

Вельмі важна, каб школьнікі з дзяцінства вучыліся стваральнай дзейнасці ў прыродзе, уступалі з ёй у цесны кантакт. З гэтай мэтай дзеці з праекта «Лесавічок» прынялі актыўны ўдзел у штогадовай гарадской экалагічнай акцыі «Пасадзі дрэва». Разам з кіраўніком праекта ў дзіцячым парку горада імі былі пасаджаны восем маладых ялінак. Такія мерапрыемствы гуртуюць школьны калектыв і вучаць зносінам адзін з адным і прыродай.

Удзельнікі экалагічнага праекта «Лесавічок» вырашылі дапамагчы сваім маленькім сябрам – птушкам – і прынялі ўдзел у экалагічнай акцыі «Дапаможам птушкам перазімаваць». Хлопцы змайстравалі кармушкі для птушак і развешалі іх у школьным парку. Кожную раніцу перад урокамі дзеці прыносілі птушачкам трохі проса і семак, каб пракарміць іх у зімовыя халады.

У сакавіку 2024 г. удзельнікі экалагічнага праекта «Лесавічок» адны з першых падрыхтаваліся да сустрэчы птушак. Дзеці прынялі ўдзел у экалагічнай акцыі «Шпакі прыляцелі!». З дапамогай бацькоў яны зрабілі шпакоўні і ўрачыста ўзнялі іх на дрэвах у дзіцячым парку. Птушкі былі ўдзячныя школьнікам за клопат і неўзабаве пацешылі наведвальнікаў парку вясёлымі песнямі.

Выдатным майскім днём удзельнікі экалагічнага праекта «Лесавічок» здзейснілі ў Цэнтры юных натуралістаў г. Бабруйска экалагічную экскурсію, якая называлася «Бліжэй да прыроды». Менавіта там дзецям прадставілася магчымасць сапраўды стаць бліжэй да жывёл, якія мірна суіснуюць на невялікай утульнай тэрыторыі. Вучняў чакалі ласкавыя пухнатыя трусы, марскія свінкі, хамчкі і козачкі. Па лужку свабодна гуляў бусел, а ў невялікім басейне плавалі важныя краснаухія чарапахі. Усе гэтыя мілыя жывёлы прывялі ў захапленне юных аматараў прыроды. Дзеткі абяцалі часцей наведваць і падкармліваць маленькіх гадаванцаў.

Пасля заканчэння навучальнага года ў рамках праекта «Лесавічок» адбыўся заключны занятак – экалагічны конкурс-гульня «На старт, эказнайкі!» На конкурсе былі правяраны і замацаваны веды аб прыродзе, атрыманыя вучнямі на працягу навучальнага года, а таксама дзеці памераліся

Экалагічная акцыя «Дапаможам птушкам перазімаваць».
Фота В. Хархалёвай

сіламі ў экалагічных віктарынах, гульнях. Пры падвядзенні вынікаў класу быў уручаны дыплом і ганаровыя граматы самым актыўным удзельнікам праекта.

На базе экалагічнага праекта ў чытальнай зале бібліятэкі арганізаваны жывы куток «Лесавічок і кампанія». Школьнікі з задавальненнем даглядаюць за яго жыхарамі – чарапахай Тарцілай, акварыумнымі рыбкамі і папугаем Арчы. У абавязках дзяцей – пакарміць і пачысціць жыллё гадаванцаў кутка, якія заўсёды рады клопату і ўвазе з боку дзяцей.

На час летніх канікул для ўдзельнікаў праекта быў абвешчаны фотаконкурс «Экалагічны патруль». Дзеці атрымалі заданне зрабіць фотаздымкі са сваімі любімымі хатнімі жывёламі. Вучні апынуліся сапраўднымі аматарамі прыроды, яны з задавальненнем фатаграфавалі не толькі хатніх гадаванцаў, але і прадстаўнікоў дзікай прыроды – гіганцкіх слімакоў, папугаяў, аленяў. Палюбавацца на маляўнічыя фотаздымкі змаглі ўсе карыстальнікі бібліятэкі. Фотавыстава працавала цэлы месяц. Пераможцы конкурсу атрымалі граматы і памятныя падарункі за ўклад у працу экалагічнага праекта «Лесавічок».

Глыбокі след на нашай зямлі пакінула Вялікая Айчынная вайна. Яе агонь абпаліў кожную беларускую сям'ю. І новыя пакаленні беларусаў павінны памятаць аб гэтым.

2024 год – год 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Калі скончылася Вялікая Айчынная вайна, тады здавалася, што аб гэтым страшным часе будуць памятаць заўсёды. Звяртанне да святой тэмы подзвіга беларускага народа традыцыйнае для нас, бібліятэкараў. За плячамі вялікі вопыт работы па ваенна-патрыятычным выхаванні маладога пакалення. З 2023 г. Дзіцячая бібліятэка № 6 імя М. Астроўскага працуе над праектам «Сохраняем памяць о войне». Праз чытанне кніг патрыятычнага кірунку, цікавыя і пазнавальныя мерапрыемствы бібліятэкары выходзяць і развіваюць у дзяцей і падлеткаў патрыятычную свядомасць і актыўную грамадзянскую пазіцыю; садзейнічаюць выхаванню асобы, прыналежнай да гісторыі і культуры свайго народа.

Праводзіцца шмат цікавых, пазнавальных мерапрыемстваў: вечарыны-сустрэчы, урокі мужнасці, часы гісторыі, выстаўкі-экспазіцыі. У чытальнай зале створаны куток памяці «Через всё прошли и победили», які ўяўляе сабой выставу-экспазіцыю, дзе прадстаўлены не толькі кнігі, але і прадметы

ваенна-гістарычнага мінулага нашай краіны: салдацкі рукзак, галаўныя ўборы салдата (шлем танкіста, пілотка, каска артылерыста). Таксама на экспазіцыі ёсць фотаздымкі і медалі савецкага салдата. У раздзеле выставы «Детство и война» прадстаўлены кнігі пра беларускіх школьнікаў – герояў Вялікай Айчыннай вайны. Выстава-экспазіцыя заўсёды прыцягвае ўвагу карыстальнікаў бібліятэкі і вельмі папулярная сярод дзяцей і падлеткаў, бо дапамагае больш глыбока раскрыць тэму вайны.

Адаючы даніну павагі тым, хто праявіў вялікую сілу духу, самаадданасць, гераізм, выконваючы свой абавязак у Афганістане, у Дзіцячай бібліятэцы № 6 імя М. Астроўскага кожны год праходзяць сустрэчы з воінамі-інтэрнацыяналістамі, на якія запрашаюцца пастаянныя госці – Валерый Анатольевіч Марчанка і Уладзімір Аляксеевіч Бардачоў. Шмат гадоў таму для іх гэта вайна скончылася, але яны памятаюць кожны дзень жыцця ў Афганістане, як быццам гэта было ўчора.

Да 35-годдзя з дня вываду войск з Афганістана бібліятэка правяла сустрэчу з воінамі-інтэрнацыяналістамі «Время выбрало нас».

Дзеля ілюстратыўна-інфармацыйнай падтрымкі сустрэчы была арганізавана выстава-ўспамін «Афганская вайна ў лёсе бабруйчан». На выставе былі прадстаўлены фатаграфіі з асабістых архіваў воінаў-інтэрнацыяналістаў і звесткі пра іх службу ў Афганістане.

Свята абаронцаў Айчыны – гэта свята сапраўдных мужчын, а таксама хлопчыкаў, якія вырастуць і стануць абаронцамі. Дзень 23 лютага стаў добрай нагодай для выхавання ў школьнікаў гонару за нашых абаронцаў, пачуцця патрыятызму і абавязку перад Радзімай.

Дзіцячая бібліятэка № 6 імя М. Астроўскага падрыхтавала пазнавальна-конкурсную праграму «Служыць Айчыне – вялікі гонар». Хлопчыкі і дзяўчынкі ўдзельнічалі ў конкурсах і гульнях на спрыт, сілу, пазнаёміліся з родамі войск нашай доблеснай арміі і вядомымі палкаводцамі.

Да Дня Перамогі бібліятэка арганізавала сустрэчу з ветэранам «Герой жывуць, пакуль іх помняць». На сустрэчу з вучнямі прыйшоў ветэран Вялікай Айчыннай вайны М. Волчак. Ён расказаў пра свой франтавы лёс, што давялося перажыць у ваенны час, якой цаной была заваявана Перамога. Ветэран нагадаў усім прысутным, як важна памятаць пра вайну, каб яна не паўтарылася і пажадаў

школьнікам вырасці годным пакаленнем, якое ў будучыні зможа абараніць нашу Айчыну, нашу граніцу ад ворагаў. Дзеці ўважліва, затаіўшы дыханне, слухалі ветэрана, задавалі пытанні пра вайну.

Кожная франтавая песня мае сваю цікавую і часта захапляльную гісторыю. Бібліятэкар пазнаёміла прысутных з гісторыяй стварэння песень «Священная война», «На безымянной высоте», «Землянка» і інш. Школьнікі даведаліся, што песні, створаныя ў гадзіну суровых выпрабаванняў, спявалі не толькі воіны.

Да Міжнароднага дня вызвалення вязняў фашысцкіх канцлагераў, які ўсталяваны ў памяць аб інтэрнацыянальным паўстанні 11 красавіка 1945 г. вязняў канцлагера Бухенвальд, Дзіцячая бібліятэка № 6 імя М. Астроўскага правяла ўрок мужнасці «Не гаснет памяці свеча». Падчас мерапрыемства ўдзельнікі паглядзелі фільм пра вязняў канцлагераў, паслухалі вершы аб падзеях тых жудасных гадоў. Затым вядучая азнаёміла прысутных з інфармацыяй аб лагерах смерці Майданак, Дахаў, Саласпілс, Бухенвальд. Асабліва ўвага была звернута на канцлагеры і гета, якія размяшчаліся на беларускай зямлі і ў нашым родным горадзе.

Супрацоўнікі Дзіцячай бібліятэкі № 6 імя М. Астроўскага ў сваёй рабоце рэгулярна звяртаюцца да тэмы спаленых вёсак – тэмы, пра якую страшна гаварыць. Але толькі так можна захаваць памяць пра жахі вайны.

З гэтай мэтай для школьнікаў была праведзена гадзіна памяці «Памяць і боль беларускай зямлі: Боркі». Спаленыя вёскі Кіраўскага раёна жывуць не толькі ў народнай памяці, пра іх пішуць вершы і паэмы, ставяць спектаклі ў тэатрах, робяць гэта для таго, каб чалавецтва памятала пра смяротную пагрозу, якую яно пазбегла. Так і ў паэме «Марыйка», аўтарам якой з'яўляецца наш зямляк Аляксандр Казека, і ў рамане «Каратэлі» Алеся Адамовіча жыве памяць аб трагедыі, якая адбылася ў Борках.

Ні на адной геаграфічнай карце няма сёння гэтай беларускай вёскі. Знішчаная фашыстамі 15 чэрвеня 1942 г. яна так і не была адноўлена. Гэтай страшнай трагедыі была прысвечана гадзіна памяці «Звон Хатыні». Аповед бібліятэкара закрануў падзеі таго часу. Падлеткі зразумелі, што колькі б

гадоў не прайшло з дня Хатынскай трагедыі, для беларускага народа памяць пра яе застаецца назаўсёды.

У межах патрыятычнай акцыі «Спасибо деду за Победу» ўсе ўдзельнікі акцыі прачыталі шмат кніг пра вайну, бібліятэкары правялі патрыятычныя ўрокі, дзеці падрыхтавалі паведамленні аб сваіх прадзедах, удзельніках Вялікай Айчыннай вайны і распавялі аб іх подзвігах, заслужаных узнагародах.

Для жыхароў нашага горада бібліятэка падрыхтавала выстаўкі ў вокнах: «Прочитанная книга о войне – твой подарок ко Дню Победы» знаёміць з кнігамі пра Вялікую Айчынную вайну, выстаўка «Имя тебе – победитель» знаёміць з героямі вайны, якія прымалі ўдзел у вызваленні Беларусі.

Дзіцячая бібліятэка № 6 імя М. Астроўскага кожны год прымае ўдзел у міжнароднай акцыі «Читаем детям о войне», ініцыюемай Самарскай абласной дзіцячай бібліятэкай і прысвечанай Дню Перамогі.

Супрацоўнікі дзіцячай бібліятэкі заўсёды творча падыходзяць да стварэння яе станоўчага іміджу. І таму на працягу года, згодна з парамі года, у чытальнай зале афармляецца фотазона. Таксама фотазона заўсёды афармляецца да знамянальных дат: Дзень памяці воіна-інтэрнацыяналіста, Дзень абаронцаў Айчыны, Дзень Перамогі, Дзень ведаў, Дзень роднай мовы, Дзень бібліятэк. Фотазона пазначае тэматыку мерапрыемства, надае яму ўрачыстасць і стварае святочны настрой наведвальнікам.

Па выніках XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» работа бібліятэкі была адзначана дыпламам другой ступені ў намінацыі «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем».

Summary

The article presents the activities of children's library № 6 of Bobruisk in the patriotic education of the younger generation.